

**Către: Victor PARLICOV,
Ministrul Energiei**

Nr. 88 din 20.09.2024

Ref.: Comentarii și propuneri la proiectul Legii cu privire la energia electrică

Stimate domnule Ministru,

Vă salutăm din numele Camerei Americane de Comerț din Moldova (în continuare „AmCham Moldova”).

AmCham Moldova își exprimă aprecierea față de eforturile Ministerului Energiei în inițierea consultării publice a proiectului de Lege cu privire la energia electrică, un document esențial pentru consolidarea și modernizarea sectorului energetic național. Considerăm că acest proiect poate contribui la asigurarea securității energetice, creșterea eficienței și durabilității sistemului energetic, precum și la alinierea Republicii Moldova la angajamentele sale internaționale în integrarea pieței energetice europene și în domeniul tranziției verzi.

Totodată, înainte de a oferi comentarii detaliate cu privire la fiecare articol, având în vedere importanța acestui act normativ, considerăm necesară o prezentare extinsă a noului concept propus de proiectul de lege, care să includă o comparație detaliată cu cadrul legal existent, etapele implementării noii legi și alte aspecte esențiale pentru participanții la piață. Acest lucru este crucial pentru a asigura o înțelegere clară și coerentă a modificărilor și noilor reguli.

Cu toate acestea, în cadrul prezentului document de poziție, dorim să aducem în atenția Ministerului câteva propuneri conceptuale, după cum urmează:

1. La art. 4, art. 104 și art. 105, considerăm că normele actuale privind autorizarea construcției centralelor electrice, preluate din legislația anterioară, ar trebui excluse. Aceste prevederi își au originea din perioada când statul controla construirea centralelor din bani publici. În prezent, nu mai este clar de ce Guvernul trebuie să autorizeze investiții private în capacități de producție de energie electrică, mai ales în cazul unor praguri neclare, precum cel de 20 MW. Propunem ca acest tip de autorizare să fie realizat de către ANRE, similar practicii din România, unde se emite o „autorizație de înființare”, ca o verificare finală, bazată pe conformitatea tehnică și îndeplinirea tuturor cerințelor administrative (autorizație de construire, acord de mediu, aviz de racordare etc.).

Suplimentar, menționăm că, pentru toate criteriile de la art. 105 există instituții publice și legi speciale menite să reglementeze aceste raporturi, începând cu emiterea avizelor de racordare, până la obținerea autorizației de construire. Or, în cazul Republicii Moldova, până la emiterea tuturor actelor permissive, Guvernul trebuie să autorizeze practic o intenție, ne fiind clar în ce scop.

2. La art. 5, propunem ca autoritățile locale să țină cont de zonele de protecție nu doar ale rețelelor electrice, dar și ale centralelor electrice. De exemplu, centralele eoliene ocupă adesea suprafețe extinse și necesită o delimitare clară a zonelor de protecție în jurul acestora, pentru a preveni construcții sau plantații care ar putea afecta operarea în siguranță a acestor instalații.

3. La art. 17, considerăm că obligațiile de serviciu public impuse operatorilor economici ar trebui definite mai clar, pentru a asigura respectarea drepturilor deja dobândite de alte întreprinderi electroenergetice. În mod special, termenii referitori la „protecția mediului, inclusiv eficiența energetică, energia din surse regenerabile

și protecția climei” trebuie clarificați/revizuiți și explicați, astfel încât să fie aplicabili într-un mod transparent și nediscriminatoriu.

4. La art. 71 – art. 73, salutăm inițiativa de a introduce în noua lege a unui mecanism bazat pe garanții financiare pentru racordarea la rețea, precum și a altor instrumente menite să faciliteze acest proces (acord de conectare în condiții flexibile, racordarea cu limitări operaționale, licitații organizate de operatori, semnarea contractului de racordare prin care proiectarea și execuția este pusă în seama operatorului de rețea).

Pentru a asigura o procedură echitabilă, transparentă și sustenabilă pentru toți solicitanții care doresc să racordeze noi unități de producție, considerăm necesar ca aceste instrumente să fie clar reglementate, atât în ceea ce privește ordinea cronologică a aplicării lor, cât și procedurile aferente fiecăruia. De asemenea, este important să existe o reglementare explicită a listei de așteptare. Or, în dispozițiile tranzitorii ale proiectului se introduce obligația de constituire a garanțiilor financiare pentru toți deținătorii de avize de racordare până la intrarea în vigoare a noii legi.

Totodată, dorim să subliniem importanța ajustării termenelor de valabilitate a avizelor de racordare în funcție de tehnologia utilizată, dimensiunea proiectului și disponibilitatea rețelelor electrice, pentru a asigura un proces eficient și adaptat nevoilor fiecărui proiect.

5. La art. 134 și art. 135, considerăm necesară extinderea drepturilor speciale de utilizare a terenurilor (servitute) asupra tuturor obiectivelor de infrastructură energetică, pentru a asigura construcția și operarea eficientă a obiectivelor energetice. Atât acest proiect de lege, cât și actuala Lege nr. 107/2016 oferă operatorilor de sistem mai multe drepturi speciale în utilizarea terenurilor și proprietăților unor terți pentru construcția, exploatarea, întreținerea, reabilitarea sau modernizarea rețelelor electrice și de transport. Propunem extinderea acestor drepturi și pentru construcția și operarea centralelor electrice. Acordarea producătorilor de energie electrică a acelorași drepturi ca operatorilor de sistem, în ceea ce privește accesul la proprietatea publică sau privată pentru construcție, exploatare, întreținere, reabilitare, modernizare și re tehnologizare a centralelor electrice, va asigura un tratament egal pentru toți participanții din sectorul energetic care gestionează obiective de infrastructură energetică.

În speranța că argumentele prezentate vor fi luate în considerare în procesul de elaborare și modificare a proiectului de lege, vă mulțumim pentru atenția acordată și rămânem la dispoziția dumneavoastră pentru orice informații suplimentare.

Vă rog să îl considerați pe Vasile Stepanuc, Policy Manager (vasilestepanuc@amcham.md) în calitate de persoană de contact din partea AmCham Moldova pentru ulterioara interacțiune la acest subiect.

Cu respect,

Mila Malairău,

Director Executiv

Camera de Comerț Americană din Moldova